

Sygn. akt V KK 521/18

POSTANOWIENIE

Dnia 9 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Przemysław Kalinowski

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 9 stycznia 2019 r.,

sprawy **K. J. i Z. J.**

uniewinnionych od zarzutu popełnienia przestępstwa o znamionach określonych w art. 212 § 1 k.k.

z powodu kasacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżycielek prywatnych B. L. i A. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w S.

z dnia 8 czerwca 2018 r., sygn. akt IV Ka [...],

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w S.

z dnia 22 lutego 2018 r., sygn. akt V K [...],

p o s t a n o w i ł

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,**
- 2. zasądzić od oskarżycielek prywatnych kwoty po 300 (trzysta) zł, tj. łącznie 600 (sześćset) zł, na rzecz oskarżonych K. i Z. J., tytułem zwrotu poniesionych kosztów czynności obrońcy oskarżonych w postępowaniu kasacyjnym,**
- 3. obciążyć oskarżycielki prywatne kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego w częściach równych.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w S. wyrokiem z dnia 22 lutego 2018 roku, sygn. V K [...], na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. umorzył postępowanie przeciwko K. J. i K. J. o to, że w dniu 23 sierpnia 2016 roku w piśmie skierowanym do Prezydenta

Miasta S., Wicewojewody [...], Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w S., Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Budowlanego w [...]. Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w [...], Wydziału Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta S., Rady Osiedla [...] w S., Rady Miasta S. oraz do Stowarzyszenia [...] pomówili B. L. i A. P. o to, że w nieetyczny sposób, wykorzystując poparcie, które mają u urzędników Urzędu Miasta S. i zarządzających miastem, doprowadziły do wydania przez Prezydenta Miasta S. sprzecznej z prawem decyzji nr [...] zezwalającej na przebudowę lokalu użytkowego i mieszkalnego oraz zmianę zagospodarowania terenu przy ul. M. [...] w S. oraz, że zarządzają fundacją, która prowadzi działalności o charakterze pożytku publicznego dla pozoru, to jest o takie postępowanie, które mogło poniżyć je w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla wykonywania zawodu radcy prawnego lub zarządzania fundacją, tj. o czyn z art. 212 § 1 k.k.

Apelację od tego wyroku wywiedli obrońca oskarżonych i pełnomocnik oskarżycielek prywatnych.

Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 8 czerwca 2018 r., sygn. akt IV Ka [...], zmienił zaskarżony wyrok Sądu I instancji w ten sposób, że uniewinnił oskarżonych K. J. i Z. J. od popełnienia zarzucanego im czynu, a kosztami postępowania obciążył oskarżycielki prywatne.

Obecnie, wyrok Sądu II instancji zaskarżył pełnomocnik oskarżycielek prywatnych w całości na niekorzyść oskarżonych. Autor kasacji zarzucił rażące naruszenie prawa, które mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, w postaci obrazy art. 212 § 1 k.k. przez bezpodstawne uznanie, że czyn oskarżonych można rozpatrywać w kategorii pozaustawowego kontratypu dozwolonej krytyki wyrażanej w pismach procesowych i skargach składanych do władz publicznych w obronie swoich praw, która wyłącza przestępność czynu zniesławienia i w konsekwencji uznanie, że czyn zarzucony oskarżonym nie nosi znamion czynu zabronionego, pomimo tego, że:

- 1) Sąd II instancji, w swojej ocenie, nie wziął pod uwagę, że pomiędzy stronami postępowania od 2008 roku, utrzymuje się konflikt sąsiedzki na tle użytkowania i korzystania z nieruchomości przez Skarżące, co ma istotne znaczenie z punktu widzenia oceny rzeczywistego zamiaru oskarżonych;

- 2) oskarżeni, z racji swojego wykształcenia i doświadczenia w uczestnictwie w postępowaniach administracyjnych, mieli wiedzę o tym, jak skutecznie zainicjować u właściwego organu procedurę usunięcia ewentualnych nieprawidłowości w związku z dokonywaną przebudową nieruchomości położonej przy ul. M. [...] w S., natomiast skierowanie pisma zatytułowanego „Skarga/sprzeciw/wniosek” do szeregu organów i organizacji miało prowadzić jedynie do pomówienia Skarżących w opinii publicznej i narażenia ich na utratę zaufania potrzebnego dla wykonywanego przez nich zawodu i działalności gospodarczej związanej z udzielaniem pomocy prawnej;
- 3) charakterystyka zarzutów stawianych oskarżycielkom prywatnym przez oskarżonych w piśmie z dnia 23 sierpnia 2016 roku a dotyczących:
- wykorzystywania ich stałych kontaktów zawodowych i personalnych, posiadania szczególnego poparcia w Urzędzie Miasta i jego Zarządzie dla uzyskania pozytywnych dla siebie rozstrzygnięć administracyjnych,
 - umiejętnego i celowego zaplanowania przez Skarżące „fikcji prawnej/przykrywki” mającej na celu uniknięcie uzyskania pozwolenia na budowę i powiadomienia o przebudowie budynku sąsiadów oraz zarzutu, że
 - działalność pożytku publicznego Skarżących jest „przykrywką” dla prowadzenia przez nie działalności gospodarczej w tymże budynku,
- dotyczą przede wszystkim właściwości odnoszących się do osób oskarżycielek prywatnych zawierające zdania o nieprawdziwych faktach, co prowadziło do wyłączenia ochrony prawnej czci i dobrego imienia Skarżących w oparciu o przepis art. 212 § 1 k.k.

W oparciu o tak skonstruowane zarzuty autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w S., do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od oskarżonych na rzecz oskarżycielek prywatnych kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja wniesiona przez pełnomocnika oskarżycielek prywatnych B. L. i A. P. okazała się bezzasadna w stopniu oczywistym, co uzasadniało oddalenie jej na posiedzeniu w trybie przewidzianym w art. 535 § 3 k.p.k. Sąd Okręgowy w S., korygując rozstrzygnięcie Sądu I instancji w tej sprawie, trafnie wyeksponował

znaczenie celu sporządzenia pisma oskarżonych, które stało się inspiracją do wniesienia aktu oskarżenia, ograniczenie kręgu adresatów tego pisma, a także treści tego wystąpienia. W realiach tej sprawy jest oczywiste, że istotą skargi sporządzonej przez oskarżonych było zwrócenie się do konkretnych organów administracji państwowej i samorządowej właściwych do zajmowania się nadzorem budowlanym, sprawami komunalnymi i mieszkaniowymi oraz ochroną środowiska i zabytków – a celem zainspirowanie ich urzędowego działania. Treść tego wystąpienia nie pozostawia też wątpliwości co do tego, że autorom chodziło o podjęcie przez te organy i instytucje czynności urzędowych i kontrolnych w sferach należących do ich kompetencji, w związku z działalnością inwestycyjną prowadzoną przez podmiot gospodarczy w jakim zaangażowane były oskarżycielki prywatne. Zgromadzony materiał dowodowy dostarcza argumentów przekonujących o tym, że ta ostatnia działalność oddziaływała w sposób ujemny na sytuację oskarżonych; mieli zatem uzasadniony interes prawny w tym, aby dążyć do sprawdzenia legalności prowadzonej inwestycji i domagać się weryfikacji jej kierunku i zakresu w różnych aspektach. Tym było podyktowane szerokie zakreślenie kręgu adresatów pisma oskarżonych.

Postępowanie dowodowe potwierdziło też rozbieżność między warunkami określonymi w decyzji administracyjnej stanowiącej podstawę prowadzonych prac, a ich rzeczywistym przebiegiem i efektem. Konsekwencją przekroczenia tych granic było przecież uchylenie zezwolenia nr [...], co jednoznacznie przesądza ocenę co do zasadności zastrzeżeń podnoszonych przez oskarżonych w odniesieniu do tej kwestii. Jeżeli się nadto zważy, że przedmiotowa inwestycja była realizowana i nadzorowana przez osobę, która jest związana z organem administracji samorządowej, to postulat zbadania stopnia przestrzegania reguł obowiązujących przy planowaniu i wykonywaniu prac tego rodzaju, jest w pełni uzasadniony – i przy zachowaniu odpowiedniej formy oraz skierowaniu do właściwych adresatów – trudno go traktować jako realizację znamion przestępstwa z art. 212 § 1 k.k. Samo domaganie się od organów państwa i samorządu podjęcia czynności należących do ich zadań, uzasadnione potrzebą ochrony interesu ogólnego lub indywidualnego – nie może być traktowane jako przestępstwo zniesławienia. Norma prawno-karna penalizująca przestępstwo zniesławienia nie może być traktowana jako środek

mający za zadanie „zniechęcić” do występowania o podjęcie działań sprawdzających i kontrolnych przez uprawnione organy.

W tych warunkach całkowicie bezprzedmiotowy jest argument autora kasacji odwołujący się do konfliktu sąsiedzkiego na tle użytkowania i korzystania z nieruchomości przez oskarżycielki prywatne. Dążenie do obrony swoich praw - także warunkach konfliktu sąsiedzkiego – nie uniemożliwia inspirowania działania organów administracji i kontroli w granicach ich funkcji. Trafności oceny co do braku bezprawności takiego zachowania nie wyklucza też wcale sugerowana w kasacji możliwość ewentualnego wykorzystania potencjalnych uprawnień do wstąpienia w prawa strony postępowania administracyjnego. Sfera indywidualnych środków prawnych pozostających do dyspozycji stron hipotetycznego postępowania oraz sfera uprawnień organów administracji działających z urzędu, wcale się nie wyłączają. Odwołując się ponownie do realiów tej sprawy nie sposób nie zauważyć, że kontestowane przez oskarżonych prace budowlane nie tylko pozostawały w opozycji do założeń wynikających z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, ale przede wszystkim były prowadzone z naruszeniem nawet tej decyzji administracyjnej, która była ich podstawą. Zatem, również co do meritum sprawy oskarżenia w pełni zasadnie domagali się uruchomienia działań kontrolnych ze strony powołanych do tego organów.

Sąd Najwyższy podzielił też przekonanie sądu odwoławczego co do tego, że wystąpienie oskarżonych – również co do formy – nie nosiło cech zniesławienia i nie było sporządzone w celu poniżenia osób, których działalności dotyczyło. Stanowiło ono formę realizacji nie tylko uprawnienia do subiektywnej obrony swoich interesów, ale także odwoływało się do sfery przestrzegania norm o zasięgu szerszym i bardziej generalnym. Tym samym, w odniesieniu do czynu zarzuconego oskarżonym K. i Z. J., wystąpiły te wszystkie okoliczności przesądzające o braku bezprawności działania, jakie wynikają z dotychczasowego dorobku orzecznictwa trafnie przywołanego przez Sąd Okręgowy w S.

W tych warunkach kasacja pełnomocnika oskarżycielek prywatnych podlegała oddaleniu na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k., jako oczywiście bezzasadna, co uzasadniało obciążenie ich kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego. Jednocześnie, w związku z wnioskiem obrońcy oskarżonych

o zasądzenie na rzecz tych ostatnich „kosztów zastępstwa prawnego w maksymalnej wysokości” – i jednocześnie brakiem dokumentów potwierdzających zasadność roszczenia w tej wysokości - Sąd Najwyższy uznał za zasadne ograniczenie przyznanych kosztów do kwot po 300 zł od każdej z oskarżycielek, tj. łącznie 600 zł, na podstawie § 12 ust. 1 w zw. z § 11 ust. 2 pkt 6 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. 2015. 1800 ze zm.).

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy postanowił, jak na wstępie.